

ปัญหาการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย(นิติบุคคลต่างดาว)

พันตำรวจโทภิกเดช จุลพล

รองผู้อำนวยการกองคดีภาษีอากร

นิติบุคคล (Juristic Persons) คือ บุคคลตามกฎหมายที่กฎหมายสมมติขึ้น เพื่อให้มีความสามารถ มีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบได้ตามกฎหมายเหมือนกับบุคคลธรรมดา ดังนั้น นิติบุคคลอาจถูกกล่าวหาและ ต้องรับผิดชอบในทางอาญาได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา โดยกฎหมายบางฉบับยังได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งโดยตรงให้ นิติบุคคลใดต้องรับผิดชอบทางอาญา เช่น พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วน จำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.๒๕๔๙ และศาลไทยก็มีแนวคำวินิจฉัยให้นิติบุคคลรับผิดชอบทางอาญาได้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๐/๒๕๒๔ วางหลักว่านิติบุคคลย่อมเป็นผู้กระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้โดย ชัดแจ้งได้ ส่วนโทษที่ศาลลงแก่นิติบุคคลนั้นเป็นโทษซึ่งโดยสภาพแล้วสามารถลงแก่นิติบุคคลได้คือโทษปรับ

นอกจากนี้นิติบุคคลต้องรับผิดชอบในทางอาญาเป็นการทั่วไป โดยศาลฎีกาได้มีแนวคำวินิจฉัยว่า “ผู้ใด” ที่กระทำความผิดตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ นั้นหมายรวมถึงนิติบุคคลด้วย และศาลถือว่านิติบุคคลอาจมีเจตนาได้ โดยเจตนาของนิติบุคคลย่อมแสดงออกทางผู้แทนนิติบุคคล เมื่อผู้แทนนิติบุคคลแสดงเจตนาซึ่งอยู่ในขอบอำนาจ ของผู้แทน ในการดำเนินการภายในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล เจตนานั้นก็ผูกพันนิติบุคคลและต้องถือเป็น เจตนาของนิติบุคคลนั้น ดังนั้น การกระทำของผู้แทนนิติบุคคลภายในขอบอำนาจของผู้แทนและตามวัตถุประสงค์ ของนิติบุคคลย่อมผูกพันนิติบุคคลและถือเป็นการกระทำของนิติบุคคล ทั้งนี้เป็นไปตามหลักประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๗๐

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความรับผิดชอบของนิติบุคคลนั้นไม่ว่าจะมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งหรือไม่ได้ มีกฎหมายบัญญัติไว้ก็ตาม นิติบุคคลก็มีความรับผิดชอบในทางอาญาได้ แต่โทษนั้นก็มีเพียงโทษปรับหรือริบทรัพย์ เท่านั้น โทษอื่นที่เกี่ยวกับร่างกายหรือประหารชีวิต จำคุก และกักขัง หากศาลลงแก่นิติบุคคลได้ไม่ ส่วนความผิดใดที่มีโทษประหารชีวิต จำคุกหรือกักขังแต่อย่างใดแล้ว หากฟ้องนิติบุคคลให้รับผิดชอบสำหรับความผิดนั้นไม่ได้

สำหรับแนวทางการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานจนมีพยานหลักฐานตามสมควรฟังได้ว่านิติบุคคลผู้ต้องหา น่าจะได้กระทำความผิดตาม ข้อหา พนักงานสอบสวนก็จะปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยออกหมายเรียกให้ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลผู้ต้องหา มาแจ้งข้อกล่าวหา และเมื่อพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีความเห็นควรสั่งฟ้องนิติบุคคลนั้น พนักงาน สอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งตัวผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลผู้ต้องหา ไปยังพนักงานอัยการ และ หากพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องนิติบุคคลผู้ต้องหา พนักงานอัยการก็จะยื่นฟ้องผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลนั้นต่อศาล โดยถือว่าการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคล การส่งตัวผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลพร้อมสำนวน การสอบสวน และการยื่นฟ้องผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลต่อศาลดังกล่าวเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ , ๑๔๒ และ ๑๖๕ แล้ว

จากข้อเท็จจริงข้างต้นจะเห็นได้ว่า การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคล การส่งตัว ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลพร้อมสำนวนการสอบสวน และการยื่นฟ้องผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลต่อศาลมี ความสำคัญอย่างยิ่ง และหากไม่ได้ตัวผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลมาแล้วย่อมมีผลทำให้การดำเนินคดีอาญาแก่นิติ บุคคลอาจไม่สามารถทำได้

และกรณีดังกล่าวได้เกิดปัญหาในการการดำเนินคดีกับนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย (นิติบุคคลต่างด้าว) เนื่องจากไม่สามารถนำตัวผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลของนิติบุคคลต่างด้าวมารับคดีได้ด้วยเหตุที่ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลของนิติบุคคลต่างด้าวนั้นไม่ได้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยปรากฏข้อเท็จจริงในส่วนของกองคดีภาษีอากร ดังนี้

คดีพิเศษคดีแรก กรมศุลกากรกล่าวหา บริษัท เอ ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนที่ประเทศเกาหลี ไม่ได้ที่จดทะเบียนในประเทศไทย บริษัท เอ จึงเป็นนิติบุคคลต่างด้าว ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ โดยบริษัท เอ ได้ยื่นคำขอและรับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ให้ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กรณี บริษัท ปตท.จำกัด(มหาชน) ว่าจ้างให้บริษัท เอ ออกแบบและก่อสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ซึ่งบริษัท เอ ต้องนำชิ้นส่วนและวัสดุอุปกรณ์เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อประกอบติดตั้งเป็นโรงแยกก๊าซธรรมชาติ โดยผ่านพิธีการศุลกากรในลักษณะใบขนสินค้าหลายเที่ยวเรือ ซึ่งการดำเนินการผ่านพิธีการดังกล่าว บริษัท เอ ผู้ต้องหามีได้นำมูลค่าของการให้บริการด้านวิศวกรรม พัฒนาการ งานศิลป์ การออกแบบ แบบแปลน และภาพร่างของโรงแยกก๊าซ ซึ่งเป็นค่าการงานที่กระทำขึ้นนอกราชอาณาจักรและต้องรวมเป็นส่วนหนึ่งของราคาศุลกากรที่จะต้องสำแดงเพื่อผ่านพิธีการศุลกากร โดยมีเจตนาหลีกเลี่ยงการเสียค่าอากรที่ต้องชำระให้ต่ำกว่าที่พึงต้องชำระจริง อันเป็นความผิดฐานสำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร(ฉบับที่ ๙)พุทธศักราช ๒๕๘๒ และความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา ๙๐/๔(๖) แห่งประมวลรัษฎากร

ต่อมาอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีความเห็นควรสั่งฟ้องตามฐานความผิดและข้อกล่าวหาส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการ พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องบริษัท เอ กับพวก พร้อมมีหนังสือแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งตัวนาย ก ตัวแทนนิติบุคคล บริษัท เอ มาฟ้อง พนักงานสอบสวนจึงได้ไปขออนุมัติศาลออกหมายจับ นาย ก ซึ่งศาลได้อนุมัติออกหมายจับตามคำร้อง ต่อมาได้จับกุมนาย ก ผู้ต้องหาตามหมายจับได้ แต่ปรากฏนาย ก อ้างว่าตนเองพ้นจากการเป็นตัวแทนของบริษัท เอ แล้วโดยนำหนังสือกรมพัฒนาธุรกิจมาแสดงว่าปัจจุบันมีนาย ข เป็นตัวแทนของบริษัท เอ แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านาย ก ผู้ต้องหาตามหมายจับมิใช่ตัวแทนของบริษัท เอ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะควบคุมตัวอีกต่อไป พนักงานสอบสวนจึงได้ปล่อยตัวนาย ก และรายงานการปฏิบัติตามหมายจับให้ศาลอาญากรุงเทพได้ทราบ

จากการตรวจสอบกรณีดังกล่าวพบว่าหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้ออกอนุมัติศาลออกหมายจับนาย ก ตัวแทนนิติบุคคล บริษัท เอ แล้ว ปรากฏว่า

(๑) บริษัท เอ สำนักงานใหญ่ได้มีหนังสือแต่งตั้งให้ นาย ข เป็นผู้จัดการสาขาในประเทศไทย (ผู้รับมอบดำเนินการดำเนินกิจการแทนบริษัท เอ ในประเทศไทย)

(๒) นาย ข ได้ลงนามในหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเพื่อขอเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบดำเนินการงานสำนักงานสาขาประเทศไทย จากนาย ก เป็น นาย ข และลงนามในหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลมายื่นจดแจ้งต่อนายทะเบียนการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวแทน โดยหนังสือทั้งสองฉบับระบุว่าทำที่ประเทศไทย

(๓) ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ จนถึง ณ วันที่ยื่นจดแจ้ง ปรากฏว่านาย ข ไม่ได้มีการเดินทางเข้าในประเทศไทยและไม่เคยได้รับอนุญาตให้เข้าและอยู่ในราชอาณาจักรตลอดจนไม่เคยได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย

จากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นาย ข ไม่อยู่ในฐานะคนต่างด้าวที่จะขออนุญาตเข้าในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ ตามมาตรา ๓๔ หรือขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ และเมื่อไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร จึงขาดคุณสมบัติของการเป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนนิติบุคคล ตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ ประกอบกับในขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบดำเนินการในประเทศไทยเอกสารระบุว่าทำในประเทศไทยและมีนาย ข เป็นผู้ลงนามแต่ไม่ปรากฏว่า นาย ข อยู่ในประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว เบื้องต้นขณะนั้นพนักงานสอบสวนเชื่อว่ามีปลอมเอกสารและลายมือชื่อของนาย ข แล้วนำมายื่นจดทะเบียนการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเพื่อช่วยเหลือบริษัท เอ ไม่ให้ถูกดำเนินคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้มีหนังสือถึงกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพื่อขอให้พิจารณาดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียนผู้รับผิดชอบดำเนินการงานของบริษัท เอ ให้ถูกต้องตามกฎหมายและตรงกับความเป็นจริง ตลอดจนร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนท้องที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในความผิดฐานปลอมเอกสาร ใช้เอกสารปลอมและแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๔,๒๖๗ และมาตรา ๒๖๘ ต่อไป

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีหนังสือแจ้งว่า การเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนของนิติบุคคลบริษัท เอ กรณีเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนในประเทศไทย จากนาย ก เป็นนาย ข นั้น นายทะเบียนได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตประกอบธุรกิจตามมาตรา ๑๗ โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบการขอแก้ไขรายการทางทะเบียนครบถ้วน และกรณีลายมือชื่อของนาย ข ปรากฏในเอกสาร นั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้สอบถามไปยังบริษัท เอ สำนักงานใหญ่ เพื่อให้ยืนยันว่าได้แต่งตั้ง นาย ข เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนในประเทศไทยตามที่ยื่นต่อนายทะเบียนหรือไม่ หากบริษัท เอ สำนักงานใหญ่ยืนยันได้ว่าการแต่งตั้งนาย ข จริง เอกสารดังกล่าวยอมมิใช่เอกสารปลอมแต่เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นที่ต่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตประกอบธุรกิจตามมาตรา ๑๗ พ.ศ.๒๕๔๖ ข้อ ๓ และข้อ ๕ กำหนดให้เอกสารต้องมีคำรับรองการลงลายมือชื่อของผู้รับผิดชอบโดยเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งกฎหมายของประเทศนั้นกำหนดให้มีอำนาจรับรองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของสถานเอกอัครราชทูตไทย ซึ่งมีต่อมาบริษัท เอ ได้ยืนยันว่าแต่งตั้งนาย ข จริง และดำเนินการตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าวแล้ว ดังนั้น ถือว่าเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด จึงไม่เหตุเพิกถอนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียนนิติบุคคลต่างด้าวของบริษัท เอ แต่อย่างใด

คดีพิเศษคดีที่สอง กรมศุลกากรกล่าวหา บริษัท เอ นิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย (นิติบุคคลต่างด้าวบริษัทเดียวกันกับคดีพิเศษเรื่องแรก) กับพวก กรณีบริษัท เอ นำเข้าเครื่องแยกก๊าซพร้อมอุปกรณ์ โดยสำแดงราคาอันเป็นเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากรและนำสินค้าเข้าเกินกว่าปริมาณที่สำแดงในบัญชีรายการวัสดุอุปกรณ์ เป็นเหตุให้ชำระค่าอากรขาด อันเป็นความผิดฐานสำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร(ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๕๔๒ และความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๙๐/๔(๖) แห่งประมวลรัษฎากร

จากการสอบสวนมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบริษัท เอ กระทำความผิดตามข้อหา จึงมีมติให้เรียกบริษัท เอ มารับทราบข้อกล่าวหาตามมาตรา ๑๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เนื่องจากบริษัท เอ เป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ออก

หมายเรียกผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคล ปรากฏว่านาย ข ผู้แทนนิติบุคคลบริษัท เอ ในปัจจุบันนั้น นับแต่ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน นาย ข ไม่เคยเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ประกอบกับตามคดีพิเศษ คดีแรกดังกล่าว กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ขอเพิกถอนการรับจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงผู้แทนนิติบุคคลของบริษัท เอ จากนาย ก เป็นนาย ข แต่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามิได้เพิกถอนการแก้ไขและยืนยันว่าการดำเนินการขอจดทะเบียน เปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบของบริษัท เอ นั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงเป็นปัญหาในการปฏิบัติ กล่าวคือพนักงานสอบสวนไม่สามารถเรียกตัวแทนบริษัท เอ นิติบุคคลมารับทราบข้อกล่าวหาได้ เนื่องจาก ผู้รับผิดชอบหรือตัวแทนนิติบุคคล เอ อยู่ต่างประเทศและนับแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๖๑) ไม่เคยเดินทางเข้ามาในประเทศไทย

เพื่อเป็นการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น คณะพนักงานสอบสวนจึงเข้าหารือกับกองบริหาร การประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อสอบถามและหาแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งได้ข้อเท็จจริงจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า การเปลี่ยนแปลงตัวผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบของนิติบุคคล ที่เป็นคนต่างด้าว นั้น ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖ วรรคแรก คือมีอายุ ไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ มีถิ่นอยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นต้น ส่วนประเด็นในกรณีของบริษัท เอ ที่มีการขอเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจากนาย ก เป็นนาย ข นั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า นาย ข มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามที่กฎหมายบัญญัติกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้รับจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบบริษัท เอ จากนาย ก เป็นนาย ข แม้ว่าในช่วงเวลาของทำหนังสือมอบอำนาจและการขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง นาย ข จะไม่อยู่ในประเทศไทย แต่เมื่อ นาย ข ได้รับการตรวจลงตราประเภท NON IMMIGRANT VISA “B” จากสถาน เอกอัครราชทูตไทยแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงถือว่า นาย ข ได้รับอนุญาตให้เข้าในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๑๖ วรรคแรก (๒) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ แล้ว และจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติ ที่จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนบริษัท เอ นิติบุคคลตามมาตรา ๑๖ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้

จากข้อเท็จจริงในคดีพิเศษดังกล่าว เป็นปัญหาในการปฏิบัติเนื่องจากพนักงานสอบสวนไม่สามารถเรียกผู้แทนนิติบุคคลต่างด้าวมารับทราบข้อกล่าวหาได้ เหตุจากผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบนิติบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร ซึ่งสภาพปัญหานี้ถือเป็นช่องทางให้นิติบุคคลต่างด้าวที่ตกเป็นผู้ต้องหาใช้เป็นแนวทางที่จะ หลบเลี่ยงการถูกดำเนินคดีในประเทศไทย

สภาพปัญหาดังกล่าว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเห็นว่า มีความจำเป็นต้องพิจารณาหลัก กฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลที่กรมพัฒนา ธุรกิจการค้ามีแนวทางปฏิบัติเห็นว่า แม้ว่าในช่วงเวลาของทำหนังสือมอบอำนาจและการขอจดทะเบียน เปลี่ยนแปลงกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคล นาย ข ซึ่งเป็นบุคคลที่จะถูก เปลี่ยนแปลงเข้ามาเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคล จะไม่ได้เข้ามาและอยู่ใน ประเทศไทยก็ตาม แต่เมื่อ นาย ข ได้รับการตรวจลงตราประเภท NON IMMIGRANT VISA “B” จากสถาน เอกอัครราชทูตไทยแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าถือว่า นาย ข เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตาม มาตรา ๑๖ วรรคแรก (๒) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ แล้ว นั้น เป็นการ ดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า ประเด็นคุณสมบัติของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคล ต่างด้าว นั้น ตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติ กำหนดว่าต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๑๖ วรรคแรก ซึ่งประเด็นในเรื่องนี้อยู่ที่คุณสมบัติที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ วรรคแรก (๒) คือ มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือ

ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งเมื่อได้พิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔,๓๕ ได้ความว่า กำหนดให้อธิบดีกรมตำรวจ(ปัจจุบันหมายถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ)หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ตามระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย โดยการปฏิบัติในปัจจุบันผู้บัญชาสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะออกคำสั่งมอบหมายให้ผู้บัญชาสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองซึ่งประจำอยู่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองต่างๆเป็นผู้ประทับตราอนุญาตให้ในหนังสือเดินทางโดยกำหนดระยะเวลาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรไว้แล้วแต่กรณี เช่น ไม่เกินสามสิบวัน ไม่เกินเก้าสิบวัน เป็นต้น

ฉะนั้น กรณีที่บุคคลได้รับการตรวจลงตราประเภท NON IMMIGRANT VISA “B” (ได้รับ VISA) จะถือว่า ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองก็ต่อเมื่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้บัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมืองหรือเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองได้อนุญาตให้เดินทางเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรแล้ว

ดังนั้น กรณีของนาย ข ที่ได้รับการตรวจลงตราประเภท NON IMMIGRANT VISA “B” จากสถานเอกอัครราชทูตไทย แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จึงยังถือไม่ได้ว่า นาย ข ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลตามมาตรา ๑๖ วรรคแรก (๒) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ และถือວ່านาย ข เป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลบริษัท เอ ตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้

เมื่อได้ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว กองคดีภาษีอากร ได้ร่วมหารือกับกองบริหารการประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อขอให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีคำสั่งในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๒ เพิกถอนหรือแก้ไขรายการจดทะเบียน จากการประสานความร่วมมือกันทั้งสองหน่วยงานดังกล่าว เป็นผลทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีคำสั่งในฐานะนายทะเบียน เพิกถอนเปลี่ยนผู้รับผิดชอบดำเนินการกิจการแทนบริษัท เอ ตามที่บริษัท เอ ได้แจ้งเปลี่ยนผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนในประเทศ จากนาย ก เป็นนาย ข แล้วมีผลทำให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการกิจการแทนบริษัท เอ ยังคงเป็น นาย ก.ทำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถดำเนินคดีกับบริษัท เอ ต่อไปได้ โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ออกหมายเรียก นาย ก ในฐานะผู้รับผิดชอบดำเนินการกิจการแทนบริษัท เอ มาแจ้งข้อกล่าวหาและทำสอบสวนต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จะเห็นได้ว่ากรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นองค์กรหนึ่งของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อส่งเสริมในการดำเนินธุรกิจ สำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น จึงอาจมีมุมมองในแง่กฎหมายที่แตกต่างกันได้ แต่จากการประสานความร่วมมือกันระหว่างสองหน่วยงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นผลสำเร็จ ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่เกิดจากการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ส่งผลเป็นการป้องกันมิให้เกิดข้อโต้แย้งในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความชอบด้วยกฎหมายในการสอบสวนและอำนาจฟ้องคดีของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ทั้งยังเป็นการอุดช่องว่างไม่ให้นิติบุคคลต่างด้าวอื่นนำไปใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีอาญาอีกต่อไป